בֵּין הַזְּמַנִּים

חִיזוּק אוּן עֵצוֹת ווִי אַזוֹי אוֹיסְצוּנִיצְן
רִיכְטִיג דִי טֶעג פוּן בֵּין הַזְּמַנִּים

לֶערְנֶען, דַאווֶנֶען, הֶעלְפְן, אַרְבֶּעטְן;
נָאר נִישְׁט גֵיין לֵיידִיג

יֶעצְט קוּמְט דִי טֶעג פוּן 'בֵּין הַזְּמַנִּים', זָאלְסְטוּ זִיךְ אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט צוּ גֵיין לֵיידִיג, ווייל דִי עֶרְגְסְטֶע זַאךְ אִיז גֵיין לֵיידִיג. חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (כְּתוּבּוֹת נט.): "הַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי זִמָּה", גֵיין לֵיידִיג בְּרֶענְגְט צוּ עֲבֵירוֹת, "וְלִידֵי שִׁעֲמוּם", אוּן עֶס בְּרֶענְגְט צוּ ווֶערְן אַ נֶערְוועז קְרַאנְקֶער מֶענְטְשׁ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל אָפְּהִיטְן צוּ ווָאס מֶען קֶען צוּקוּמֶען דוּרְךְ גֵיין לֵיידִיג.

אָדֶער גֵייסְטוּ אִין שׁוּל לֶערְנֶען, אָדֶער דַאווֶנֶען, אָדֶער הֶעלְפְסְטוּ דַיינֶע עֶלְטֶערְן, אָדֶער עֶפֶּעס אַן אַרְבֶּעט; נָאר נִישְׁט גֵיין לֵיידִיג, נָאר נִישְׁט בַּטְל'עְן דִי צַייט, אוּן זִיכֶער נִישְׁט נֶעמֶען אַ קָאמְפְּיוּטֶער, טֶעבְּלֶעט, טֶעלֶעפָאן אוּן זִיךְ פַארְבְּרֶענֶען דִי מֹחַ הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵינוּ. קוּקְן קְלִיפְּס, מָאווִיס, ווִידִיאוֹס - בְּרֶענְגְט מֶען זָאל ווֶערְן אַ חוֹלֶה נֶפֶשׁ, מֶען בַּאקוּמְט עֶנְקְזַייעטִי, פַּאנִיק אַטַאקֶעס, פְּחָדִים; אַלֶעס קוּמְט פוּן קוּקְן עֲבֵירוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן.

אִיךְ בֶּעט דִיךְ זֵייעֶר מַיין לִיבֶּער תַּלְמִיד, הַאלְט רֵיין דַיינֶע אוֹיגְן, הַאלְט רֵיין דַיין מֹחַ, אוֹיךְ יֶעצְט 'בֵּין הַזְּמַנִּים' אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דָא; הִיט זִיךְ - ווֶעט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דִיךְ הִיטְן, אַז דוּ ווֶעסְט זִיךְ הִיטְן דִי אוֹיגְן פוּן קוּקְן שְׁלֶעכְטְס - ווֶעט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דִיךְ אָפְּהִיטְן פוּן שְׁלֶעכְטְס; דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת א, ה): "אִי יָהֲבַתְּ לִי לִבָּךְ וְעֵינָךְ", אוֹיב דוּ ווֶעסְט מִיר גֶעבְּן דַיין הַארְץ מִיט דַיינֶע אוֹיגְן, "אֲנָא יָדַע דְּאַתְּ לִי" ווֵייס אִיךְ אַז דוּ בִּיסְט מַיינֶער.

ווֶען מֶען דַאווֶנְט, דַאווֶנְט מֶען

יֶעצְט אִין דִי טֶעג פוּן 'בֵּין הַזְּמַנִּים' - זָאלְסְטוּ זִיךְ שְׁטַארְקְן צוּ דַאווֶנֶען דִי דְרֵיי תְּפִלּוֹת אִין שׁוּל מִיט מִנְיָן, זָאלְסְט דַאווֶנֶען מִיט אַ סִידוּר אוּן זִיךְ נִישְׁט אַרוּמְדְרֵייעֶן אַהֶער אוּן אַהִין.

אוֹיךְ זָאלְסְטוּ נִישְׁט לֶערְנֶען בַּיים דַאווֶנֶען, דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (שַׁבָּת, י.): "זְמַן תּוֹרָה לְחוּד וּזְמַן תְּפִלָּה לְחוּד", ווֶען מֶען דַאווֶנְט - דַאווֶנְט מֶען, ווֶען מֶען דַאווֶנְט - רֶעדְט מֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַזוֹי ווִי ווֶען מֶען ווָאלְט ווֶען גֶערֶעדְט מִיט אַ צְוֵוייטְן ווָאלְט מֶען נִישְׁט אַריינְגֶעקוּקְט אִין סְפָרִים, אוּן זִיכֶער נִישְׁט ווֶען מֶען רֶעדְט מִיט אַ קֶענִיג; מֶען ווָאלְט גֶעשְׁטַאנֶען מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ פַארְן קֶענִיג, אִיז דָאךְ זִיכֶער ווֶען מֶען דַאווֶנְט - דַארְף מֶען דַאווֶנֶען מִיט הַכְנָעָה, מִיט יִרְאָה; גָארְנִישְׁט טוּן, נָאר דַאווֶנֶען, אַרייַנְקוּקְן אִין סִידוּר.

גֶעוואוֹין זִיךְ צוּ צוּ דַאווֶנֶען אוֹיף אֵיין פְּלַאץ, דְרֵיי זִיךְ נִישְׁט אַרוּם בַּיים דַאווֶנֶען, טְרֶעף זִיךְ דַיין ווִינְקֶל אוּן דָארְט זָאלְסְטוּ דַאווֶנֶען מִיט אַ זִיסְקֵייט, אוּן ווִיסְן זָאלְסְטוּ, אִין דִי צַייט ווָאס מֶען דַאווֶנְט דִי דְרֵיי תְּפִלּוֹת מִיט מִנְיָן - דֶעמָאלְט אִיז דִי הִימְל אָפְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מוֹחֵל פַאר דִי גַאנְצֶע מִנְיָן אַלֶע עֲבֵירוֹת, עֶס אִיז דֶעמָאלְט אַן עֵת רָצוֹן (בְּרָכוֹת ז:); זָאלְסְטוּ זִיךְ נִישְׁט אַרוּמְדְרֵייעֶן אַהֶער אוּן אַהִין, אוּן זִיכֶער נִישְׁט שְׁמוּעֶסְן אוּן רֶעדְן מִיט חֲבֵרִים; בַּיים דַאווֶנֶען זָאלְסְטוּ נָאר אַריינְקוּקְן אִין סִידוּר.

אוֹיךְ זָאלְסְטוּ זִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען בַּיים דַאווֶנֶען שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, בַּיים סוֹף, פַאר דִי צְווייטֶע 'יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי' - צוּ מַאכְן אַ סְטַאנְצְיֶע אוּן זִיךְ דָארְט אוֹיסְגִיסְן דַיין הַארְץ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין דַיין שְׁפְּרַאךְ, אִים בֶּעטְן אוֹיף אַלֶעס; אוֹיף אַ גוּטֶע שִׁידוּךְ, אוֹיף עֶרְלִיכֶע דוֹרוֹת, אוֹיף פַּרְנָסָה, אוּן אוֹיף זוֹכֶה זַיין צוּ תְּשׁוּבָה שְׁלֵימָה, בֶּעט אִין דַיין שְׁפְּרַאךְ, אוֹיף דַיין מַאמֶע לָשׁוֹן, אִין אִידִישׁ: "הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער הֶעלְף מִיךְ, אִיךְ ווִיל זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, אִיךְ ווִיל זַיין אָפְּגֶעהִיטְן פוּן שְׁלֶעכְטְס, ווָאס קֶען אִיךְ טוּן, דֶער יֵצֶר הָרַע ווַארְפְט מִיךְ אַרָאפּ אִין נִישְׁט גוּטֶע זַאכְן"... אַזוֹי זָאלְסְטוּ טוּן בַּיי אַלֶע דְרֵיי תְּפִלּוֹת; יָאג זִיךְ נִישְׁט אוֹיס צוּ טְרֶעטְן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, בְּלַייבּ שְׁטֵיין מִיטְן סִידוּר אוֹיפְן פָּנִים אוּן רֶעד צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, רֶעד זִיךְ אוֹיס דַיין הַארְץ; דָאס ווֶעט דִיךְ בְּרֶענְגֶען צוּ הוֹיכֶע מַדְרֵיגוֹת, ווייל אַלֶע צַדִּיקִים זֶענֶען צוּגֶעקוּמֶען צוּ זֵייעֶרֶע הוֹיכֶע מַדְרֵיגוֹת דוּרְךְ דִי עֲבוֹדָה פוּן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן כְּיַדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ.

דְרֵיי זִיךְ נִישְׁט אִין גַאס

טַייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, פִיר זִיךְ מִיט יִרְאַת שָׁמַיִם, דְרֵיי זִיךְ צְווִישְׁן דִי פִיר ווֶענְט פוּן יְשִׁיבָה, אוּן אוֹיךְ יֶעצְט 'בֵּין הַזְּמַנִּים' זָאלְסְטוּ זִיךְ דְרֵייעֶן נָאר אִין שׁוּל, דָארְט אִיז דִי בֶּעסְטֶע פְּלַאץ; דִי אַלֶע ווָאס הָאבְן אוֹיסְגֶענִיצְט זֵייעֶרֶע יוּנְגֶע יָארְן מִיט לֶערְנֶען אִין יְשִׁיבָה - דִי הָאבְן זֵייעֶר מַצְלִיחַ גֶעווֶען אִין לֶעבְּן, אוּן נֶעבֶּעךְ דִי אַלֶע בָּחוּרִים ווָאס הָאבְן זִיךְ גֶעלָאזְט אִיבֶּער רֶעדְן פוּן נִישְׁט

גוּטֶע חֲבֵרִים אִיבֶּער צוּ לָאזְן דִי פִּיר וֶוענְט פוּן יְשִׁיבָה אוּן גֵיין זוּכְן אַזוֹי גֶערוּפֶענֶע גְלִיקְן - דִי אַלֶע הָאבְּן נִישְׁט מַצְלִיחַ גֶעוֶוען. וַוייל אִין יְשִׁיבָה אוּן אִין שׁוּל - דָארְט גֶעפִינְט זִיךְ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה ה, ב), אוֹיפְן פָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ב): "'אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר', אֲנִי יְשֵׁנָה מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ", אָבֶּער "וְלִבִּי עֵר לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת", אֲפִילוּ מִיר הָאבְּן נִישְׁט הַיינְט קַיין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז אוּנְז גֶעבְּלִיבְּן דִי יְשִׁיבָה, דִי שׁוּלְן; דָארְט קֶען מֶען גֶעפִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אִיךְ בֶּעט דִיר לִיבֶּער תַּלְמִיד, אוֹיךְ יֶעצְט אִין דִי 'בֵּין הַזְּמַנִּים' טֶעג זָאלְסְטוּ זִיךְ נָאר דְרֵייעֶן אִין שׁוּל, חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (בְּרָכוֹת טז.): "מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה", אַזוֹי וִוי מֶען גֵייט אִין טַייךְ וֶוערְט מֶען אוֹיס טָמֵא, מֶען וֶוערְט טָהוֹר, "אַף אֹהָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת", אַזוֹי אוֹיךְ אַז מֶען גֵייט אִין שׁוּל, אֲפִילוּ מֶען אִיז פַארְשְׁמִירְט מִיט נַארִישְׁקֵייטְן, דִי קָאפּ לִיגְט אִין שְׁלֶעכְטֶע זַאכְן - וֶוערְט מֶען רֵיין, מֶען וֶוערְט מְלֵאִים מִצְוֹת, אָנְגֶעפִילְט מִיט מִצְוֹת; אוּן טַאקֶע וַוייל מֶען קֶען זוֹכֶה זַיין אִין שׁוּל, אִין יְשִׁיבָה, אִין כּוֹלֵל - צוּ וֶוערְן אָנְגֶעפִילְט מִיט מִצְוֹת - פַארְלֵייגְט זִיךְ דֶער יֵצֶר הָרָע אוֹיף בָּחוּרִים אוּן אִינְגֶעלַייט זֵיי אַוֶועק צוּ שְׁלֶעפְּן פוּן יְשִׁיבָה, פוּן כּוֹלֵל - אוּן זֵיי אַרַיינְוַוארְפְן אִין עֲבֵירוֹת, זֵיי זָאלְן אִיבֶּערְלָאזְן דִי שׁוּל, אִיבֶּערְלָאזְן דִי יְשִׁיבָה.

אִיךְ בֶּעט דִיר זֵייעֶר, דְרֵיי זִיךְ נִישְׁט אִין גַאס, דְרֵיי זִיךְ נִישְׁט אִין נִישְׁט גוּטֶע פְּלֶעצֶער, דְרֵיי זִיךְ נָאר אִין יְשִׁיבָה, אוּן יֶעצְט 'בֵּין הַזְּמַנִּים' וֶוען עֶס אִיז נִישְׁטָא יְשִׁיבָה - זָאלְסְטוּ זוּכְן אַ שׁוּל וואוּ דוּ קֶענְסְט לֶערְנֶען אָן וֶוערְן גֶעשְׁטֶערְט. מַאךְ זִיךְ אַ הוֹיפְן סְפָרִים, נֶעם אַ חוּמָשׁ, מִשְׁנַיּוֹת, גְּמָרָא, שֻׁלְחָן עָרוּךְ, תְּהִלִּים, אוּן נָאךְ - אוּן לֶערְן מִיט אַ נִיגוּן אוֹיפְן קוֹל, אוּן אֲפִילוּ דוּ וֶועסְט נִישְׁט פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס אִין אָנְהֵייבּ - זָאלְסְטוּ וַוייטֶער לֶערְנֶען; וַוייל אַזוֹי גֵייט עֶס, אִין אָנְהֵייבּ אִיז שְׁוֶוער צוּ פַארְשְׁטֵיין, אָבֶּער בַּיים סוֹף עֶפְנְט זִיךְ אוֹיף דִי קָאפּ אוּן מֶען הֵייבְּט אָן פַארְשְׁטֵיין.

בֵּין הַזְּמַנִּים קֶען מֶען מֶער הֶעלְפְן דִי עֶלְטֶערְן

טֵייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, יֶעצְט אִין דִי 'בֵּין הַזְּמַנִּים' טֶעג זָאלְסְטוּ זֶען וָואס מֶער צוּ הֶעלְפְן דַיינֶע עֶלְטֶערְן אוּן אוֹיךְ דַיינֶע זֵיידֶעס. מֶען קֶען זִיךְ גָארְנִישְׁט פָארְשְׁטֶעלְן דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן הֶעלְפְן טַאטֶע מַאמֶע, כִּיבּוּד אָב וָאֵם אִיז (יְרוּשַׁלְמִי קִדּוּשִׁין א, ז): "חֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת", עֶס אִיז זֵייעֶר אַ טֵייעֶרֶע מִצְוָה; אוּן יֶעצְט אִין דִי עֶרֶב יוֹם טוֹב טֶעג, וָואס מֶען רוּפְט 'בֵּין הַזְּמַנִּים' טֶעג - זֶענֶען דִי עֶלְטֶערְן נָאךְ מֶער אָנְגֶעוִויזְן אוֹיף דִי הִילְף פוּן דִי קִינְדֶער; מֶען דַארְף אָנְגְרֵייטְן דֶעם יוֹם טוֹב, מֶען דַארְף אַיינְקוֹיפְן, אַיינְרִישְׁן וְכוּ' וְכוּ' - זָאלְסְטוּ אוֹיסְנִיצְן דִי טֶעג זֵיי צוּ הֶעלְפְן.

וֶוען דוּ הֶעלְפְסְט דַיינֶע עֶלְטֶערְן זָאל דָאס זַיין מִיט גְרוֹיס שִׂמְחָה, נִישְׁט אַבִּי גֶעטוּן אוּן אַבִּי גֶעמַאכְט, וִוי מֶען אִיז גֶעצְוִוינְגֶען, מֶען הָאט נִישְׁט קַיין בְּרֵירָה, נָאר מִיט גְרוֹיס שִׂמְחָה. דֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת שִׂמְחָה, סִימָן א): "כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, זֶה סִימָן שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם לֵאלֹקָיו", וֶוען אַ מֶענְטְשׁ טוּט אַ מִצְוָה מִיט שִׂמְחָה - אִיז דָאס אַ בַּאוַוייז אַז זַיין הַארְץ אִיז אִים גַאנְץ מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן; וֶוען דַיינֶע עֶלְטֶערְן רוּפְן דִיךְ בֶּעטְן דוּ זָאלְסְט זֵיי עֶפֶּעס טוּן - זָאלְסְטוּ זִיךְ פְרֵייעֶן אַז דוּ קֶענְסְט זֵיי הֶעלְפְן, זָאלְסְט זִיךְ אוּנְטֶערְזִינְגֶען אוּן אוּנְטֶערְטַאנְצְן אַז דוּ בִּיסְט זוֹכֶה צוּ מַאכְן אַ נַחַת רוּחַ פַאר זֵיי; וַוייל מֶען הָאט גָארְנִישְׁט קַיין הַשָּׂגָה אִין דִי גְרוֹיסֶע מִצְוָה פוּן הֶעלְפְן דִי עֶלְטֶערְן.

בֵּין הַזְּמַנִּים אִיז וִויכְטִיג צוּ הָאבְּן אַ סֵדֶר הַיּוֹם

יֶעצְט אִין דִי 'בֵּין הַזְּמַנִּים' טֶעג אִיז זֵייעֶר וִויכְטִיג זִיךְ צוּ מַאכְן אַ סֵדֶר הַיּוֹם; אַ גַאנְץ יָאר דַארְף מֶען לֶעבְּן מִיט אַ סֵדֶר, אוּן נָאךְ מֶער יֶעצְט 'בֵּין הַזְּמַנִּים', וָואס מֶען אִיז אָן יְשִׁיבָה, אָן כּוֹלֵל - דַארְף מֶען זִיךְ מַאכְן אַ סֵדֶר וֶוען מֶען גֵייט שְׁלָאפְן, וֶוען מֶען שְׁטֵייט אוֹיף, וֶוען דַאוֶוענְט מֶען, וֶוען הֶעלְפְט מֶען וְכוּ'; וַוייל נָאר מִיט אַ סֵדֶר קֶען מֶען מַצְלִיחַ זַיין, אָן אַ סֵדֶר אִיז דִי לֶעבְּן אַ שְׁטִיק דוּרְכְפַאל; טָאג אִיז נִישְׁט טָאג, נַאכְט אִיז נִישְׁט נַאכְט, מֶען הָאט נִישְׁט קַיין צַייט וֶוען צוּ גֵיין שְׁלָאפְן אוּן וֶוען צוּ אוֹיפְשְׁטֵיין, דִי גַאנְצֶע טָאג אִיז מֶען מְבוּלְבָּל; דָאס אִיז שַׁיָּיךְ בַּיי יֶעדְן מֶענְטְשׁ וּבִפְרַט בַּיי אַ יוּנְגֶער בָּחוּר, אַז מֶען מַאכְט זִיךְ אַ גוּטֶע סֵדֶר קֶען מֶען זֵייעֶר מַצְלִיחַ זַיין, סַיי יֶעצְט אוּן סַיי דוּרְכְאוֹיס דִי גַאנְצֶע לֶעבְּן.

מַאךְ זִיךְ אַ סֵדֶר צוּ גֵיין שְׁלָאפְן פְרִי. אִיךְ וֵייס אַז דוּ הָאסְט לִיבּ צוּ גֵיין שְׁלָאפְן שְׁפֶּעט, בַּיי אַסַאךְ בָּחוּרִים אִיז אַזוֹי, מֶען הָאט אַ יֵצֶר הָרָע צוּ פַארְבְּרֶענֶען דִי טֵייעֶרֶע צַייט מִיט פֶּענְיֶען דִי נֶעכְט מִיט גָארְנִישְׁט אוּן נִישְׁט, מֶען גֵייט אוּן מֶען קוּמְט אִין דִי שְׁפֶּעטֶע נַאכְט שָׁעוֹת; אִיךְ בֶּעט דִיךְ פֶּענְיֶע נִישְׁט דִי נֶעכְט, מַאךְ זִיךְ אַ סֵדֶר צוּ גֵיין שְׁלָאפְן פְרִי, לֵיין קְרִיאַת שְׁמַע, גְרֵייט אָן נֶעגֶל וַואסֶער, אַזוֹי וֶועסְטוּ קֶענֶען אוֹיפְשְׁטֵיין אִינְדֶערְפְרִי לֵיינֶען קְרִיאַת שְׁמַע אִין צַייט, אוּן דַאוֶוענֶען שַׁחֲרִית אִין צַייט, דִי גַאנְצֶע טָאג וֶועט דִיר גוּט גֵיין.

גוּטֶע חֲבֵרִים דַארְף מֶען הָאבְּן אוֹיךְ בֵּין הַזְּמַנִּים

יֶעצְט אִין דִי טֶעג פוּן 'בֵּין הַזְּמַנִּים' וֶוען דִי יְשִׁיבוֹת אוּן דִי כּוֹלְלִים זֶענֶען פַארְמַאכְט - זָאלְסְטוּ זִיךְ וַוייטֶער נָאר חַבֶרְ'ן מִיט עֶרְלִיכֶע חֲבֵרִים, וַוייל אֲפִילוּ אַ גוּטֶער בָּחוּר אוּן אַ גוּטֶער אִינְגֶערְמַאן, אוֹיבּ וֶועט עֶר זִיךְ דְרֵייעֶן מִיט בָּחוּרִים אָן יִרְאַת שָׁמַיִם - וֶועט עֶר נָאכְגֶעשְׁלֶעפְּט וֶוערְן נָאךְ זֵיי. אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק (מִשְׁלֵי יג, כ): "וְרֹעֶה כְסִילִים יֵרוֹעַ", אַז מֶען דְרֵייט זִיךְ מִיט נִישְׁט עֶרְלִיכֶע חֲבֵרִים וֶוערְט מֶען נָאכְגֶעשְׁלֶעפְּט; חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (יַלְקוּט מִשְׁלֵי, רֶמֶז תתקנ), אַז אַ מֶענְטְשׁ גֵייט אַרַיין אִין אַ גֶעשֶׁעפְט פוּן גוּטֶע בְּשָׂמִים, אֲפִילוּ עֶר קוֹיפְט נִישְׁט קַיין בְּשָׂמִים - גֵייט אַרַיין אִין זַיינֶע קְלֵיידֶער אַ גוּטֶע שְׁמֶעק.

סְפֶּעצִיעֶל זָאלְסְטוּ זִיךְ זֵייעֶר הִיטְן פוּן דִי וָואס גֵייעֶן אַרוּם צוּ טִישְׁן פוּן רֶבִּי'ס מִיט דִי כַּוָּונָה צוּ מַאכְן לֵיצָנוּת, אוּן זֵיי רֶעדְן שְׁלֶעכְטְס אוֹיף רַבָּנִים, רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת; פוּן דִי זָאלְסְטוּ זִיךְ זֵייעֶר הִיטְן. וַוייל חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (יוֹמָא לח:): "הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ", וֶוער עֶס וִויל אַוֶועקְגֵיין פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן הֶעלְפְט מֶען אִים צוּ פוּן הִימְל עֶר זָאל אַוֶועק גֵיין, אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט (מִשְׁלֵי ג, לד): אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ"; זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער מוֹהֲרְנַ"ת, מֶען כַּאפְּט אָן דַוְקָא דֶעם פָּסוּק: "אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ", וַוייל אַז

אַ מֶענְטְשׁ וויל זִיךְ מְטַמֵּא זַיין - בְּרֶענְגְט מֶען אִים אַ לֵץ וָואס לַאכְט אָפּ פוּן צַדִיקִים, פוּן רַבָּנִים אוּן רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, בִּיז מֶען פַאלְט אַרָאפּ רַחֲמָנָא לִצְלָן אִין דִי טוּמְאָה הַשֵׁם יִשְׁמְרֵינוּ.

'בֵּין בִּזְמַנִים' אִיז גָארְנִישְׁט אַנְדֶערְשׁ ווִי אַ גַאנְץ יָאר, גוּטֶע חֲבֵרִים דַארְף מֶען הָאבְּן אוֹיךְ 'בֵּין הַזְמַנִים'. הַאלְט אָפְּן דַיינֶע אוֹיעֶרְן, אַז דוּ הֶערְסְט פוּן דִי גְרוּפֶּע בָּחוּרִים אָדֶער אִינְגֶעלַייט וֶוערְטְלֶעךְ פוּן נִיבּוּל פֶּה - זָאלְסְטוּ זִיךְ נִישְׁט חַבֶרְ'ן מִיט זֵיי, אוּן אַז זֵיי ווַייזְן דִיר אִין טֶעלֶעפָאן אָדֶער זֵיי שִׁיקְן דִיר נִישְׁט גוּטֶע זַאכְן - זָאלְסְטוּ זִיךְ נֶעמֶען אַנְדֶערֶע חֲבֵרִים, ווַייל מֶען קֶען אִינְגַאנְצְן אַוֶועק פַאלְן אוּן מֶען פַארְלִירְט אַלֶעס.

זִיךְ מְחַזֵק זַיין מִיט אַ גוּטֶער חַבֶר

נֶעם גוּטֶע חֲבֵרִים וָואס רֶעדְן אֵיידְל, וָואס מַאכְן נָאר אֵיידֶעלֶע וֶוערְטְלֶעךְ, אוּן הִיט זִיךְ פוּן פֵייעֶר פוּן דִי וָואס רֶעדְן נִיבּוּל פֶּה אָדֶער כְּמוֹ נִיבּוּל פֶּה, אוּן וֶוען דוּ גֵייסְט אִין גַאס מִיט חֲבֵרִים אוּן זֵיי שְׁרֵייעֶן אוּן ווִילְדֶעוֶועןן - זָאלְסְטוּ אַוֶועק גֵיין פוּן זֵיי, גֵיי נָאר מִיט דִי אֵיידֶעלֶע בָּחוּרִים.

אוֹיךְ זָאלְסְטוּ זִיךְ נֶעמֶען אַ גוּטֶער חַבֶר מִיט וֶועם דוּ וֶועסְט זִיךְ מְחַזֵק זַיין אִין עֲבוֹדַת הַשֵׁם, זוּךְ אוֹיף צְווִישְׁן דִי חֲבֵרִים אַ חַבֶר וָואס הָאט תְּמִימוּת, וַוייל עֶס אִיז זֵייעֶר ווִיכְטִיג פַאר עֲבוֹדַת הַשֵׁם אַ גוּטֶע חַבֶר. חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (אָבוֹת ב, ט): "אֵיזוֹהִי דֶרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִדְבַּק בָּהּ הָאָדָם", וָואס אִיז דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג ווִי אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ פִירְן? "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, חָבֵר טוֹב", רֶבִּי יְהוֹשֻׁעַ זָאגְט עֶר זָאל זִיךְ נֶעמֶען אַ גוּטֶער חַבֶר, וַוייל אַז מֶען הָאט אַ גוּטֶער חַבֶר קֶען מֶען זִיךְ מְחַזֵק זַיין, אוּן מֶען קֶען אַסַאךְ מֶער מְקַבֵּל זַיין פוּן רֶבִּי'ן דוּרְךְ אַ גוּטֶע חַבֶר.

עַל כֵּן לִיבֶּער תַּלְמִיד, זוּךְ דִיר אוֹיף אַ גוּטֶע חַבֶר אוּן זַיי זִיךְ מְחַזֵק מִיט אִים, בִּפְרַט יֶעצְט אִין דִי 'בֵּין הַזְמַנִים' טֶעג וָואס מֶען הָאט נִישְׁט קַיין מִסְגֶרֶת אִיז גָאר ווִיכְטִיג צוּ הָאבְּן אַ גוּטֶער חַבֶר מִיט וֶועם מֶען קֶען זִיךְ שְׁטַארְקְן אִין עֲבוֹדַת הַשֵׁם, זָאלְסְט אִים דֶערְצֵיילְן שֵׁיינֶע זַאכְן וָואס דוּ הָאסְט הַיינְט גֶעלֶערְנְט, דֶערְצֵייל אִים פוּן דַיין עֲבוֹדַת הַשֵׁם, אוּן עֶר וֶועט דִיר דֶערְצֵיילְן וָואס עֶר הָאט הַיינְט גֶעהַאט אוּן זִיךְ גֶעשְׁטַארְקְט, אַזוֹי וֶועסְטוּ זֵייעֶר מַצְלִיחַ זַיין. אַזוֹי ווִי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי חֲנִינָא הָאט גֶעזָאגְט (תַּעֲנִית ז.): "הַרְבֵּה לָמַדְתִּי מֵרַבּוֹתַי", אִיךְ הָאבּ גֶעלֶערְנְט אַסַאךְ תּוֹרָה פוּן מַיינֶע רֶבִּי'ס, "וּמֵחֲבֵירַי יוֹתֵר מֵרַבּוֹתַי", אוּן פוּן מַיינֶע חֲבֵרִים הָאבּ אִיךְ גֶעלֶערְנְט מֶער ווִי פוּן מַיינֶע רֶבִּי'ס, וַוייל מִיט אַ גוּטֶער חַבֶר קֶען מֶען אָנְקוּמֶען גָאר שֵׁיין.

אוּן אַז דוּ הָאסְט עֶפֶּעס אַ בִּלְבּוּל אָדֶער אַ קַטְנוּת הַדַעַת וֶועט דִיר דַיין חַבֶר קֶענֶען אַרוֹיסְנֶעמֶען דֶערְפוּן, אוּן דִיר מְחַזֵק זַיין. אַזוֹי ווִי עֶס שְׁטֵייט (קֹהֶלֶת ד, ט): "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם", עֶס אִיז בֶּעסֶער צְוֵויי אִינְאֵיינֶעם, "כִּי אִם יִפֹּלוּ, הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ", וַוייל אוֹיבּ אֵיינֶער פַאלְט קֶען אִים דֶער חַבֶר אוֹיפְהֵייבְּן, "וְאִילוֹ הָאֶחָד שֶׁיִפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ", אָבֶּער אַז מֶען אִיז אֵיינֶער אַלֵיין הָאט מֶען נִישְׁט וֶוער עֶס זָאל אוֹיפְהֵייבְּן, אוּן אַזוֹי זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ פוּן לִיזֶענְסְק זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ (צֶעטִיל קָטָן, אוֹת יג), אַז מֶען הָאט אַ גוּטֶער חַבֶר מִיט וֶועם מֶען שְׁטַארְקְט זִיךְ אִין עֲבוֹדַת הַשֵׁם - קֶען מֶען זֵייעֶר מַצְלִיחַ זַיין.

גֵיי נִישְׁט אִין קַיין קִיאַסְק, אֲפִילוּ אִין אַ כָּשֶׁרְ'עֶ

אִיךְ בֶּעט דִיר זֵייעֶר, טֵייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, דוּ בִּיסְט יוּנְג, דוּ בִּיסְט רֵיין, דוּ קֶענְסְט נָאךְ זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַ גְרוֹיסֶער צַדִיק, נָאר אֵיין זַאךְ - הִיט דַיינֶע אוֹיגְן. אִיךְ בֶּעט דִיר זֵייעֶר זָאלְסְט נִישְׁט אַרַיינְגֵיין אִין קַיין קִיאַסְק, אֲפִילוּ אִין אַ כָּשֶׁרְ'עֶ קִיאַסְק, גֶעבּ זִיךְ אַכְטוּנְג. דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (שַׁבָּת יג.), מֶען זָאגְט פַארְן נָזִיר: "לֵךְ לֵךְ אָמְרִי נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב", גֵיי נִישְׁט אַרַיין אִין אַ ווַיינְגָארְטְן, אֲפִילוּ דָאס אַרַיינְגֵיין אִין אַ ווַיינְגָארְטְן אִיז נִישְׁט קַיין עֲבֵירָה פַאר אַ נָזִיר, דָאךְ זָאגְט מֶען אִים: 'גֵיי נִישְׁט אַרַיין', מֶען זָאגְט אִים: 'מַאךְ זִיךְ גְּדָרִים, מַאךְ זִיךְ נִישְׁט קַיין נִסְיוֹנוֹת, וַוייל דוּ וֶועסְט נָאכְדֶעם צוּקוּמֶען צוּ עֶסְן פוּן דִי טְרוֹיבְּן'; אַזוֹי אוֹיךְ טֵייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, וָואס דַארְפְסְטוּ זִיךְ אַרַיינְשְׁטֶעלְן אִין אַ נִסָיוֹן? מֶען קֶען חַס וְשָׁלוֹם נִכְשָׁל וֶוערְן אִין שְׁלֶעכְטְס, חַס וְשָׁלוֹם אַז מֶען קוּקְט עֲבֵירוֹת אִיז מֶען נָאכְדֶעם פּוֹגֵם בִּבְרִית רַחֲמָנָא לִצְלָן אוּן מֶען פַארְלִירְט אַלֶעס, מֶען וֶוערְט אַ דֶערְבִּיטֶערְטֶער, אַ צֶעקְלַאפְּטֶער, בִּיז מֶען ווִיל שׁוֹין נִישְׁט לֶעבְּן; דָאס אַלֶעס הֵייבְּט זִיךְ אָן מִיט מַפְקִיר זַיין דִי אוֹיגְן.

טֵייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד גֵיי נִישְׁט אִין קַיין קִיאַסְק אוּן נֶעם נִישְׁט אַרַיין אִין הַאנְט אַ טֶעלֶעפָאן וָואס מֶען קֶען זֶען עֲבֵירוֹת. חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (בַּמִדְבָּר רַבָּה ב, י): "עֵינָא וְלִבָּא, תְּרֵי סַרְסוּרֵי דַחֲטָאָה אִינוּן", דִי אוֹיגְן אוּן הַארְץ זֶענֶען דִי מֶעקְלֶערְס פַארְן יֵצֶר הָרָע; דָאס מַאכְט מֶען זָאל אַרָאפְּפַאלְן אִין עֲבֵירוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, "עַיִן רוֹאֶה", עֶס הֵייבְּט זִיךְ אָן אַז מֶען קוּקְט עֲבֵירוֹת, "וְהַלֵּב חוֹמֵד", נָאכְדֶעם גְלוּסְט מֶען צוּ טוּן עֲבֵירוֹת, "וּכְלֵי הַמַּעֲשֶׂה גּוֹמְרִים", בִּיז מֶען פַאלְט אַרָאפּ, מֶען זִינְדִיגְט רַחֲמָנָא לִצְלָן.

זִיךְ מֶער הִיטְן פוּן מְסוּכָּנְ'דִיגֶע מֶענְטְשְׁן

טֵייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, אוֹיךְ אִין דִי 'בֵּין הַזְמַנִים' טֶעג אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דָא, אוֹיךְ וֶוען מֶען אִיז נִישְׁט אִין יְשִׁיבָה - דַארְף מֶען זַיין אָפְּגֶעהִיטְן, מֶען קֶען זִיךְ נִישְׁט בַּאהַאלְטְן, אוֹיבּ אֵיינֶער רוּפְט דִיךְ אִין אַ בַּאהַאלְטֶענֶע פְּלַאץ זָאלְסְטוּ גֶעדֶענְקֶען אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז אִיבֶּעראַל, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זֶעט אַלֶעס אוּן מֶען קֶען זִיךְ פוּן אִים נִישְׁט אוֹיסְבַּאהַאלְטְן.

טֵייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, יֶעצְט אִין דִי טֶעג פוּן 'בֵּין הַזְמַנִים' וֶוען מֶען אִיז נִישְׁט אִין קַיין מִסְגֶרֶת דַארְף מֶען זִיךְ מֶער הִיטְן פוּן מְסוּכָּנְ'דִיגֶע מֶענְטְשְׁן אוּן זִיךְ נִישְׁט דְרֵייעֶן אִין לֵיידִיגֶע שׁוּלְן אָדֶער אִין לֵיידִיגֶע וַוייבֶּער שׁוּלְן, וַוייל עֶס זֶענֶען דָא נִישְׁט גֶעזוּנְטֶע מֶענְטְשְׁן וָואס זוּכְן יוּנְגֶע בָּחוּרִים אוּן טוּן מִיט זֵיי עֲבֵירוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֶען קֶען וֶוערְן אוּמְגְלִיקְלִיךְ פַאר דִי גַאנְצֶע לֶעבְּן, אוּן אוֹיבּ אֵיינֶער ווִיל טוּן מִיט דִיר עֶפֶּעס - זָאלְסְטוּ אַנְטְלוֹיפְן, דוּ זָאלְסְט דֶערְצֵיילְן פַאר דַיינֶע עֶלְטֶערְן, זָאלְסְט דֶערְצֵיילְן פַאר דַיין מַגִיד שִׁיעוּר, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער.

אַ שְׁטִילֶע פְּלַאץ זִיךְ
אוֹיסְצוּשְׁמוּעֶסְן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן

נִיץ אוֹיס דִי טֶעג פוּן 'בֵּין הַזְמַנִים' אוֹיף נָאנְט וֶוערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, מַאךְ זִיךְ אַ קְבִיעוּת יֶעדְן טָאג צוּ גֵיין אַבִּיסְל רֶעדְן

מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן. דֶער רֶבִּי הָאט דֶערְצֵיילְט (שִׁבְחֵי הָרַ"ן, סִימָן י), אַלְס קִינְד פְלֶעגְט עֶר זוּכְן אַ שְׁטִילֶע פְּלַאץ וְואוּ צוּ קֶענֶען רֶעדְן אוּן שְׁמוּעֶסְן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר פְלֶעגְט אַרוֹיפְגֵיין אִין בּוֹידֶעם, (בַּיי זַיין טַאטֶע אִין שְׁטוּבּ אִיז גֶעוֶוען אַ בּוֹידֶעם, דָארְט הָאט מֶען גֶעהַאלְטְן דִי הָאלְץ פַאר אַ גַאנְץ יָאר, אוּן דִי עֶסְן פַאר דִי פֶערְד), דָארְט הָאט עֶר זִיךְ אוֹיסְגֶעוֵויינְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר ווִיל זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, עֶר פְלֶעגְט מִיט נֶעמֶען אַ תְּהִלִּים אוּן עֶר הָאט אַרַיינְגֶעפְלַאכְטְן זַיינֶע אֵייגֶענֶע תְּפִלּוֹת, אַזוֹי הָאט עֶר גֶעטוּן טָאג טֶעגְלִיךְ, אוּן דָאס הָאט אִים גֶעבְּרֶענְגְט צוּ וָואס עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ אַלֶע צַדִּיקִים הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ קוּמֶען צוּ זֵייעֶרֶע מַדְרֵיגוֹת דוּרְךְ דִי עֲבוֹדָה פוּן רֶעדְן אוּן שְׁמוּעֶסְן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

עַל כֵּן טַייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, מַאךְ עֶס נָאךְ, זוּךְ אוֹיף אַ שְׁטִילֶע פְּלַאץ אוּן דָארְט זָאלְסְטוּ זִיךְ אוֹיסְשְׁמוּעֶסְן דַיין הַארְץ מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, בֶּעט אִים: "הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער זַיי מִיךְ מְקָרֵב צוּ דִיר... הֶעלְף מִיךְ... רַאטֶעווֶע מִיךְ פוּנֶעם יֵצֶר הָרָע...", אַזוֹי זָאלְסְטוּ טוּן טָאג נָאךְ טָאג, וָואךְ נָאךְ וָואךְ, בִּיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף דִיר.

אוֹיךְ זָאלְסְטוּ נִישְׁט וֶוערְן צֶעבְּרָאכְן וֶוען דוּ וֶועסְט שְׁפִּירְן ווִי קֵיינֶער הֶערְט דִיךְ נִישְׁט אוֹיס, וֶוען דוּ וֶועסְט זֶען ווִי עֶס גֵייעֶן אַרִיבֶּער טֶעג אוּן וָואכְן וָואס דוּ בֶּעטְסְט אוּן בֶּעטְסְט אוּן עֶס זֶעט אוֹיס ווִי גָארְנִישְׁט פַּאסִירְט; ווִיסְן זָאלְסְטוּ אַז אַלֶע צַדִּיקִים גֵייעֶן דָאס אַרִיבֶּער, אוֹיךְ דֶער רֶבִּי אִיז דָאס אַרִיבֶּער. דֶער רֶבִּי הָאט דֶערְצֵיילְט (שִׁבְחֵי הָרַ"ן, סִימָן יב), וֶוען עֶר פְלֶעגְט רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן הָאט זִיךְ אִים שְׁטֶענְדִיג גֶעדַאכְט אַז מֶען הֶערְט נִישְׁט אוֹיס וָואס עֶר בֶּעט, אוּן קֵיינֶער קוּקְט נִישְׁט אוֹיף אִים, פַּארְקֶערְט, ווִי מֶער עֶר פְלֶעגְט רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן הָאט זִיךְ אִים אַלְץ מֶער גֶעדַאכְט ווִי מֶען דַארְף אִים נִישְׁט, ווַייל עֶר הָאט גֶעזֶען אַז עֶס גֵייעֶן אַרִיבֶּער אַסַאךְ יָארְן אוּן עֶר הָאט נָאכְאַלְץ נִישְׁט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאט זִיךְ אִים גֶעדַאכְט אַז קֵיינֶער הֶערְט אִים נִישְׁט אוֹיס, אַדְּרַבָּה עֶס הָאט אִים אוֹיסְגֶעזֶען ווִי מֶען שְׁטוּפְּט אִים אַוֶועק פוּן דִי קְדוּשָּׁה, מִיט דֶעם אַלֶעם הָאט זִיךְ דֶער רֶבִּי זֵייעֶר גֶעשְׁטַארְקְט אוּן נִישְׁט אוֹיפְגֶעהֶערְט מִיט זַיין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

נִיץ אוֹיס דִי טֶעג פוּן בֵּין הַזְּמַנִּים צוּ לֶערְנֶען בְּהַתְמָדָה רַבָּה

טַייעֶרֶער לִיבֶּער תַּלְמִיד, יֶעצְט אִין דִי טֶעג פוּן 'בֵּין הַזְּמַנִּים' קֶענְסְטוּ זוֹכֶה זַיין נָאךְ מֶער צוּ לֶערְנֶען ווִי אַ גַאנְצֶע זְמַן. מַאךְ זִיךְ אַ צִיל וָואס דוּ ווִילְסְט לֶערְנֶען אוּן עֶנְדִיגְן, דַאוֶוען שַׁחֲרִית פְרִי, עֶס פַּת שַׁחֲרִית אוּן זֶעץ זִיךְ לֶערְנֶען בְּהַתְמָדָה רַבָּה; הֵייבּ אָן מִיט לֶערְנֶען מִשְׁנָיוֹת, לֶערְן יֶעדְן טָאג אַכְצְן פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, דָאס וֶועט דִיר מְטַהֵר זַיין דַיין נְשָׁמָה, עֶס שְׁטֵייט פוּן צַדִּיקִים אַז מִשְׁנָיוֹת רֵיינִיגְט דִי נְשָׁמָה, 'מִשְׁנָה' אִיז דִי אוֹתִיּוֹת 'נְשָׁמָה' (בְּאֵר הֵיטֵב אוֹרַח חַיִּים הִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבּוֹקֶר, סְעִיף קָטָן ו), אִין אָנְהֵייבּ וֶועסְטוּ נִישְׁט פַארְשְׁטֵיין יֶעדֶע וָוארְט, אָבֶּער קוּק נִישְׁט אוֹיף דֶעם, דוּ זָאג דִי וֶוערְטֶער, דָאס וֶועט דִיךְ רֵיינִיגְן פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטְס, מִשְׁנָיוֹת נֶעמְט אַרָאפּ אַלֶע פְלֶעקְן וָואס אִיז אַיינְגֶעגֶעסְן אִינֶעם מֶענְטְשׁ.

נָאכְדֶעם זָאלְסְטוּ זִיךְ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין שַׁ"ס, לֶערְן בְּלֶעטֶער גְמָרָא, דָאס וֶועט פַארְבְּרֶענֶען אַלֶע קְלִיפּוֹת. דֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן ריד), 'תַּלְמוּד' בַּאטְרֶעפְט אַזוֹי ווִי דִי קְלִיפָּה וָואס וַוארְפְט אַרָאפּ דֶעם מֶענְטְשׁ אִין עֲבֵירוֹת, אוּן אַז מֶען לֶערְנְט תַּלְמוּד בַּבְלִי, מֶען לֶערְנְט גְמָרָא - פַארְבְּרֶענְט מֶען אַלֶע קְלִיפּוֹת.

דֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן עו), עֶס אִיז גוּט מֶען זָאל זִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ לֶערְנֶען שְׁנֶעל אוּן נִישְׁט מְדַקְדֵּק זַיין צוּפִיל בִּשְׁעַת מֶען לֶערְנְט, נָאר זֶען צוּ פַארְשְׁטֵיין דֶעם פְּשָׁטוּת הַפְּשָׁט, אוּן אוֹיבּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט זָאל מֶען נִישְׁט פַארְבְּרֶענְגֶען אַסַאךְ צַייט אוֹיף דֶעם עִנְיָן, עֶנְדֶערְשׁ זָאל מֶען גֵיין וַוייטֶער, אוּן אַז מֶען לֶערְנְט אַסַאךְ וֶועט מֶען שְׁפֶּעטֶער פַארְשְׁטֵיין וָואס מֶען הָאט פְרִיעֶר נִישְׁט אַזוֹי גוּט פַארְשְׁטַאנֶען, אוּן דֶער רֶבִּי זָאגְט דָארְט וַוייטֶער אַז אֲפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט גָארְנִישְׁט זָאל מֶען זָאגְן דִי וֶוערְטֶער, אוּן בַּיים סוֹף וֶועט מֶען פַארְשְׁטֵיין; מֶען זָאל נִישְׁט וֶוערְן צֶעבְּרָאכְן וֶוען מֶען זֶעט אַז מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט וָואס מֶען לֶערְנְט, וָואס דָאס אַלֵיינְס - אַז מֶען ווִיל גְלַייךְ פַארְשְׁטֵיין - מַאכְט אַז עֶס זָאל זַיין שְׁוֶוער צוּ פַארְשְׁטֵיין דָאס לֶערְנֶען, נָאר מֶען זָאל בְּלוֹיז זָאגְן דִי וֶוערְטֶער כְּסִדְרָן אוּן מֶען וֶועט שׁוֹין פוּן זִיךְ אַלֵיינְס פַארְשְׁטֵיין, אוּן אוֹיבּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט דֶעם עֶרְשְׁטְן מָאל, וֶועט מֶען עֶס פַארְשְׁטֵיין בַּיים צְווֵייטְן מָאל; אוּן אוֹיבּ מֶען וֶועט נִישְׁט פַארְשְׁטֵיין דֶעם צְווֵייטְן מָאל אִיז אוֹיךְ גָארְנִישְׁט, ווַייל חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (שַׁבָּת סג., עֲבוֹדָה זָרָה יט.), אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל קוֹדֶם אַסַאךְ זָאגְן דִי וֶוערְטֶער פוּן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט וָואס עֶר לֶערְנְט, אוּן דֶערְנָאךְ זָאל עֶר לֶערְנֶען צוּ פַארְשְׁטֵיין, ווַייל אַז מֶען גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ צוּ לֶערְנֶען שְׁנֶעל, קֶען מֶען זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען זֵייעֶר אַסַאךְ; מֶען אִיז זוֹכֶה אִיבֶּערְצוּגֵיין יֶעדֶע זַאךְ זֵייעֶר אַסַאךְ מָאל, בִּיז מֶען אִיז זוֹכֶה דָאס צוּ פַארְשְׁטֵיין.

רֶבִּי נָתָן זָאגְט דָארְט אַז דֶער רֶבִּי הָאט זֵייעֶר אַסַאךְ גֶערֶעדְט פוּנֶעם דֶּרֶךְ הַלִּימּוּד, אַז מֶען זָאל נִישְׁט זוּכְן צוּ פַארְשְׁטֵיין גְלַייךְ וֶוען מֶען לֶערְנְט, נָאר מֶען זָאל לֶערְנֶען אַסַאךְ אָן פַארְשְׁטֵיין, בִּיז מֶען וֶועט זוֹכֶה זַיין צוּ פַארְשְׁטֵיין.

וֶוען מֶען לֶערְנְט אוֹיף דֶעם סֵדֶר דֶּרֶךְ הַלִּימּוּד אִיז מֶען זוֹכֶה אָנְצוּקוּמֶען אַסַאךְ מֶער ווִי וֶוען מֶען לֶערְנְט שְׁטֵייט אוּן מֶען קְלֶערְט אַרַיין אִין יֶעדֶע וָוארְט, וָואס דָאס שְׁטֶערְט נָאר דָאס לֶערְנֶען, אוּן זֵייעֶר אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן הָאבְּן אִינְגַאנְצְן אוֹיפְגֶעהֶערְט צוּ לֶערְנֶען צוּלִיבּ דֶעם וָואס זֵיי הָאבְּן גֶעלֶערְנְט אוּן גֶעקְוֶועטְשְׁט וְכוּ', אָבֶּער אַז מֶען גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ צוּ לֶערְנֶען שְׁנֶעלֶערְהֵייט - אַזוֹי ווִי אוֹיבְּן דֶערְמַאנְט, וֶועט מֶען זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען זֵייעֶר אַסַאךְ; מֶען וֶועט לֶערְנֶען דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה - גְמָרָא מִיט אַלֶע פּוֹסְקִים, תַּנַ"ךְ מִיט אַלֶע מִדְרָשִׁים, אוּן זוֹהַר הַקָּדוֹשׁ, אַזוֹי ווִי דֶער רֶבִּי הָאט גֶעוָואלְט, אַז מִיר זָאלְן דוּרְךְ לֶערְנֶען כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ.